pääsis nendega Eestimaa piisk. Gerthi toetusel kun. Karl XI ette, kes laskis poisse eksamineerida lugemises, laulmises ja katekismuses. Kuningas jäi poiste teadmistega rahule, annetas kummalegi kuldraha ja käskis Forseliust oma tegevust jätkata. 1690. a. sai J. õpetaja koha Rõngu kirikumõisa koolis, kuid siirdus siit a. 1693 Otepää pastori Adrian Virginiuse kutsel Otepäässe, kus ta mõne vaheajaga kuni 1699. aastani teotses. Põhja sõja esimesil aa. vahetas ta mitu korda elukohta, kuni ta a. 1702 pääsis Kambja köstri ja kooliõpetaja ametisse. Põhja sõja raskeis oludes tuli ka J.-ul viletsaid päevi üle elada, kuid hoolimata kõigest jätkas ta innukalt oma rahvavalgustus-tööd. Kui Liivimaa a. 1721 lõplikult Vene alla sai, hakkas Palupära mõisa uus omanik kapten Franz v. Rennenkampff a. 1727 J.-u ühes perekonnaga oma pärisorjaks tagasi nõudma, kuid viimane leidis kaitset Kambja kirikuõpetaja Albert Sutori (vt.) poolt, kelle palvel Liivi kubermanguvalitsus kohalikule sillakohtule käsu andis asja lõpetada. A. 1734 esitas Rennenkampffi lesk samasisulise nõude ülemkiriku eestseisjakohtule. Ka nüüd kaitsis Sutor energiliselt J.-u, seletades oma kirjas kohtule, et tervelt 50 a. keegi J.-u ei olevat tagasi nõudnud, et J. väga korralikult olevat oma kohuseid täitnud ja ausasti oma lapsi kasvatavat. Samast kirjast on näha, et J.-u vanem poeg sel ajal Tallinnas Toompeal koolis käis, järgmine Tartus ja kolmas Urvastes koos kohaliku pastori lastega õppis. Ka nüüd näib kohus asja J.-u kasuks otsustanud olevat. Igatahes jäi J. kuni oma surmani umbes 1744. a. vabaks meheks. Tema lapsed näivad saksastunud olevat; nende kohta me üksikasjalisemaid teateid ei oma.

V. Reiman, I. J. (Sirvilauad 1899); Lipp, Kir. ja har. lugu I; EÜS-i alb. III, 7—52 (V. Reiman). *P. T.*

JAAKSON, Hermann, matemaatik, sünd. 13. I 1891 Viljandimaal Uue-Võidu Viidikul, õppis Tartu ülikoolis 1909—13 matemaatikat ja kirjutas pikema uurimuse „О способахъ предвидѣнія погоды на долгое время впередъ въ примѣненіи къ условіямъ европ. Россіи". Selles ta tõestas, et selleaegsed Gribojedovi ilmade ennustused olid tõsise aluseta. Töö tunnustati ülikooli poolt kuldauraha vääriliseks. Peale ülikooli lõpetamist valmistus J. magistrieksami vastu, oli ilmasõja aa. Tartus kommertskooli õpetajaks ja valiti a. 1919 matemaatikadotsendiks Tartu ülikoolis. Töötanud mõnd aega Pariisis, kaitsis J. nov. 1925 Tartus väitekirja *Sur certains types de systèmes d'équations linéaires à une infinité d'inconnues. Sur l'interpolation* (*Acta et Comm. Univ. Dorp.*, A. VIII) ja omandas selle põhjal *dr. phil. nat.* astme. Kevadel 1926 kinnitati J. matemaatikaprofessoriks; juba eelmisel a. oli ta valitud matem.-loodusteaduskonna dekaaniks. — Peale selle ilmus J.-i sulest 1923. a. ajakirjas »Loodus« refereerivat laadi artikkel »Lõpmatuse mõiste matemaatikas«. *J. S.*

JAAKSON, Jüri, politiline tegelane, sünd 4. I 1870 Viljandimaal Uue-Võidu (Karula) v. talupidaja pojana, õppis aa. 1886—92 Tartus H. Treffneri gümnaasiumis ja 1892—96 Tartu ülikooli õigusteaduskonnas; asus siis Viljandisse advokaadiks, kus elavalt osa võttis seltskondlikust tegevusest, olles Viljandi Põllumeeste-Seltsi ja »Koidu« esimeheks, Viljandi karskusseltsi tegevaks liikmeks jne. 1901. a. septembris siirdus J. Riiga, kus samuti advokaadina teotses ja elavat avalikku tegevust avaldas »Imantas«, kohalikus karskusseltsis, tema osavõtul asutatud Riia Eesti haridus- ja abiandmis-seltsis. Viimase seltsi esimehena korraldas J. kõnekoosolekuid ja kursusi Riia eestlastele, peamiselt töölistele, pani aluse haridus-seltsi koolile, millele a. 1913 ehitati koolimaja, mis samal ajal ka seltsimaja aset täitis. 1904. a. peale kuulus J. Eesti Aleksandri kooli kuratooriumi, alguses liikmena, hiljemini esimehena, ja püüdis energiliselt seda muuta venekeelsest linnakoolist eesti õppekeelega põllutöö-kooliks. Esialgu (1907) hakati Põltsamaal põllutöö-kursusi korraldama ja lõpuks õnnestus saada koolile Kõo mõisa süda, kus põllutöö-kool avati (1914). 1915. a. alul asus J. Tallinna ja oli siin 1919. a. detsembrini linnapanga juhatuse liige. Samal ajal oli J. Tallinna Majandusühisuses nõukogu esimeheks ja Põhja-Eesti Põllumeeste Keskseltsi esimeheks. 1917. a. revolutsiooni järel võttis J. osa 30. III 1917 Vene ajutise valitsuse poolt kinnitatud Eesti kubermanguomavalitsuse ja administratsiooni ajutise korraldamise seaduse eelnõu väljatöötamisest, käis ühes J. Poska, J. Vilmsi ja teistega peaminister vürst Lvovi jutul, et seaduse elluviimist kiirustada, ja võttis osa Lvovi poolt korraldatud komisjonis seaduse maksmapaneku kohta käivate erimääruste väljatöötamisest, mis 22. VI 1917 kinnitati ja millede põhjal Ajutine Maanõukogu (Maapäev) kokku astus. 1917. a. mais määrati J. Vene ajutise valitsuse poolt Eestimaa kubermangukomissari abiks, millisesse ametisse jäi kuni enamlise riigipöördeni 1917. a. oktoobris. J. oli 1917.—18. a. ka maanõukogu liige ja selle abi-esimees. 1918. a. novembris määras Eesti ajutine valitsus J.-i oma peavolinikuks, kes Saksa okupatsioonivõimudelt pidi riigiasutised üle võtma ja nende edasitöötamise võimaluste eest hoolitsema. Selle raske ülesande lahendas J. korralikult. Novembri lõpul 1918